

Asia: OPH-6707-2024

Lausuntopyyntö lukion opetussuunnitelman perusteiden alaluvun 4.2 Oppimisen tuki ja erityisopetus luonnoksesta

4.2 Oppimisen tuki ja erityisopetus (yleisesti)

Palaute ja muutosehdotukset alalukuun 4.2 kokonaisuutena

Porvoon perusopetus ja lukiokoulutuspalvelut näkee hyvänä, että opiskelijan oikeus oppimisen tukeen ja erityisopetukseen turvataan entistä selkeämmin sanamuodoin. Uudet perusteet turvaavat opiskelijan aseman erityisesti sellaisissa lukioissa, joissa erityisopetuksen resurssi on pieni. Tärkeä on myös maininta, että erityisopetusta antaa kelpoinen erityisopettaja.

Hallinnolliset päätökset ovat iso muutos. Porvoon perusopetus ja lukiokoulutuspalvelut toivoo kuitenkin, että jatkossakin lukion arjen tasolla matalan kynnyksen oppimisen tuki vie valtaosan lukion erityisopettajan työajasta ja hallinnollisen päätöksen takaama erityisopetus olisi vain pieni osa työajasta. LOPS-luonnoksesta voi tällä hetkellä saada sellaisen kuvan, että erityisopettajan opetus käynnistyy vasta hallinnollisen päätöksen jälkeen. Lukion toimintakulttuuriin kuuluu ajatus siitä, että oikea-aikainen ja ennaltaehkäisevä tuki käynnistyy tarvittaessa heti, kun nuori siirtyy peruskoulusta lukioon. Hallinnollisen päätöksen tarpeen arviointi vaatii monissa tapauksissa aikaa.

Porvoon perusopetus ja lukiokoulutuspalvelut on yhteneväinen SLEO ry toivomuksen kanssa: Olisi tärkeää, että ”LOPS:n luvun 4.2. opetussuunnitelmatekstissä olisi selkeämpää ja kuvaavampaa normiohjaustekstiä. Ajoittain on epäselvää, kuka arvioi, ohjaa, kirjaa ja toimii, sillä asioita on ilmaistu passiivimuodossa. Tällöin vaarana on se, että se ei johda käytännön tasolla aktiiviseen toimijuuteen.

LOPS-tekstissä täytyy tulla selkeästi ilmi esimerkiksi se, että aineenopettaja vastaa oppiaineen opetuksesta, substanssiosaamisesta sekä oman oppiaineensa arvioinnista. Myös lukion aineenopettajan laajentuneet tehtävät oppimisen tuen toimijana täytyy kuvata tarkemmin. Lukion erityisopettaja arvioi oppimisen tuen ja erityisopetuksen tarvetta, ei oppiaineen osaamista.”

Tärkeä on, kuten myös SLEO korostaa, että lukion oppimäärää ei voi mukauttaa: ”Lukiokoulutuksessa ei ole mahdollisuutta poiketa oppimäärän mukaisista tavoitteista. On hienoa, että tämä erikseen mainitaan myös lukion oppimisen tukea ja erityisopetusta käsittelevässä luonnostekstissä.” Mielestämme tämä maininta voisi olla aloituskappaleissa luvun 4.2. tekstissä tärkeytensä vuoksi.

4.2.1 Oppimisen tuki

Palaute ja muutosehdotukset alalukuun 4.2.1

Suomenkielisen ja ruotsinkielisen luonnostekstin sanamuodoissa ja siten velvoittavuudessa on eroa: suomeksi ”tukitoimia on pyrittävä antamaan...” ruotsiksi: ”..ska vara tillräckliga...”. Sanamuodot toivotaan yhdenmukaistettavan.

Luonnoksen teksti ”Oppimisen tuki on tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä aineenopettajan antamana tukiopetuksena sekä erityisopettajan ja muun henkilöstön antamana tukena ja ohjauksena. Tukitoimia on pyrittävä antamaan riittävästi, oikea-aikaisesti ja siten, että se edistää opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, jatko-opintoihin siirtymistä ja hyvinvointia” ei riittävän selkeästi erottele aineenopettajan ja erityisopettajan rooleja eikä erityisopettajan tuen muodoissa mainita opetusta ollenkaan. SLEO:n täsmennykset tässäkin ovat osuvia: Lukion erityisopettajan työ on aina erityisopetusta. Luvussa 4.2.1. sana ”opetus” puuttuu monista erityisopettajan tehtäviä kuvaavista lauseista.

Luonnoksesta voi saada käsityksen, että lisäaikaan tarvitaan hallinnollinen päätös. Lisäaika on kuitenkin yksi helpoimmin saavutettavista tuen muodoista, jonka saamiseen ei vaadita hallinnollista päätöstä ja jonka saamiseen lukioissa on jo paljon toimivia käytänteitä.

Opiskelijalla on aktiivinen rooli tukitoimiensa suunnittelussa. Vaikka tuen vastaanottaminen perustuu vapaaehtoisuuteen, suunnitelmallinen ja oikea-aikainen tuki ja tuen tehokkuuden arviointi tarvitsevat onnistuakseen ohjauksellisia dokumentteja. Porvoon perusopetus ja lukiokoulutuspalvelut toivoo, että luonnoksessa kuvattaisiin tarkemmin kirjaamiskäytännöt. Mikäli opiskelija ei ole halukas ottamaan tukea vastaan, on tärkeää, että tämäkin kirjataan.

Opetushenkilöstön toimenkuvaan kuuluva oppimisen tuen turvaaminen tässä laajuudessa on uusi tehtävä myös lukion toimintakulttuurin kannalta. Perusteisiin toivotaan selkeämpää kannanottoa tämän tehtävän onnistumiseksi.

4.2.2 Erityisopetus

Palaute ja muutosehdotukset alalukuun 4.2.2

Porvoon perusopetus ja lukiokoulutuspalvelut pitää tärkeänä, että jatkossakin aineenopettaja opettaa oppiaineen sisällöt ja vastaa arvioinnista, vaikka opiskelija saisi erityisopettajan antamaa erityisopetusta tai opiskelijalle tehdään hallinnollinen päätös erityisopetuksesta.

Nivelvaiheen tiedonsiirron korostaminen on tärkeää, ja päätöksen lisäksi myös päätöksen perusteena olevat asiakirjat täytyy siirtää peruskoulusta.

Luonnoksesta puuttuu tieto siitä, millaisia asioita hallinnollisessa päätöksessä täytyy olla ja mihin tukitoimiin se lukiossa oikeuttaa (vrt. oppimisen tuki ja erityisopettajan antama erityisopetus ilman hallinnollista päätöstä).

Porvoon perusopetus ja lukiokoulutuspalvelut toivoo, että lukiolla olisi mahdollista vaikuttaa siihen, missä aikataulussa lukioon siirtyneen opiskelijan mahdollinen hallinnollinen päätös tehdään. Tämä

antaisi lukion erityisopettajille aikaa kartoittaa tuen tarpeita, niin että laaja-alainen ja pitkäkestoinen tuki kohdistuisi varmasti niihin opiskelijoihin, joilla on suurimmat tuen tarpeet lukio-opinnoissa. Mikäli erityisopettaja ei löytäisi perusteita hallintopäätösprosessin käynnistämiseksi, opiskelijaa kuultaisiin ja hänen suoriutumistaan lukio-opinnoissa seurattaisiin.

4.2.3 Opiskelun poikkeava järjestäminen, avustajapalvelut ja yksilölliset erityisjärjestelyt

Palaute ja muutosehdotukset alalukuun 4.2.3

Luonnoksen kohta ”Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan vammaispalvelulain tai muun lain mukaisia avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita --” on haastava ottaen huomioon, että opetushenkilöstöllä ei ole tietotaitoa tästä. Mikäli sanamuoto säilytetään, valtakunnallisen lisäkoulutuksen tarve on ilmeinen. Opiskeluhuollon rooli oppilaan ohjaamisessa saamaan tarvittavaa tukea on merkittävä.

Luonnoksen kohta ”Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Tukea tarvitsevalle opiskelijalle turvataan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa - -” toivotaan muutettavan niin, että ”haastava”-sanalla olisi täsmällisempi muotoilu ottaen huomioon, että kirjallinen tuottaminen on hyvin monelle nykylukiolaiselle ”haastavaa”, vaikka varsinaisia oppimisen pulmia ei olisikaan.

4.2.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Palaute ja muutosehdotukset alalukuun 4.2.4

-

Muut huomiot

Muut huomiot perusteluonnoksesta

Laajennetun oppivelvollisuuden myötä lukiolaisten erilaiset tuen tarpeet ovat kasvaneet. Palvelujärjestelmä ei ole kuitenkaan samassa mittakaavassa kehittänyt näitä tuen tarpeita vastaavia palveluita lukiolaisille. Lukiolaisen monialaista tukea ei voi järjestää ilman, että myös koulun ulkopuolinen hoito, kuntoutus tai muu tuki on mahdollista turvata ja lukiosta voidaan ohjata palveluiden piiriin (esim. sairaalakoulun konsultointi/ Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin konsultaatiopalvelut).

Lausunnon tiivistelmä

Tiivistelmä lausunnon keskeisestä sisällöstä

-

Svedin Josefin
Porvoon kaupunki, perusopetus- ja lukiokoulutuspalvelut